

INFORME – MEMÒRIA

Control arqueològic i excavació per al projecte de recuperació puntual de la muralla i l'espai públic situat al carrer del Fort, Ullastret (Baix Empordà), juliol 2015

nOrfeu S.C.P.
arqueologia, art i patrimoni

Ferran Codina i Falgàs
La Tallada d'Empordà
Juliol de 2015

FITXA TÈCNICA

Resum: En motiu del projecte de recuperació puntual de la muralla i d'un espai públic situat al carrer del Fort- Ullastret s'ha realitzat un sondeig amb mitjans mecànics per comprovar si es conservava o no un tram de muralla del segle XIII. En la fondària a la que s'ha pogut assolir no s'ha documentat la presència d'aquest element defensiu.

Expedient: ----

Municipi: Ullastret

Comarca: Baix Empordà

Coordenades UTM 31N/ETRS 89:

X: 505636.2 m, Y: 4649791.1 m, Z: 47.30 msnm

Superfície avaluada: 5 m²

Estat de conservació: No s'han documentat estructures

Tipus d'intervenció: Preventiva

Tipus d'activitat: Excavació

Cronologia: Modern

Dates d'execució: 22 de juliol de 2015

Promoció: Ajuntament d'Ullastret

Lloc de dipòsit temporal: Museu d'Arqueologia de Catalunya-Ullastret

Direcció: Ferran Codina Falgàs

Redacció de la Memòria: Ferran Codina Falgàs

Paraules Clau: Ullastret, muralla medieval.

Índex

1. INTRODUCCIÓ.....	4
1.1. Situació.....	4
1.2. Notícies històriques.....	5
1.3. Intervencions Anteriors.....	7
2. MOTIVACIÓ I OBJECTIUS.....	10
3. PROGRAMA DELS TREBALLS REALITZATS I METODOLOGIA.....	11
4. DESCRIPCIÓ I ESTUDI DEL REGISTRE ESTRATIGRÀFIC I DE LES TROBALLES MOBLES I IMMOBLES.....	13
4.1. Descripció estratigràfica.....	13
4.2. Inventari d'unitats estratigràfiques.....	14
4.3. Inventari de fets.....	15
4.4. Documentació topogràfica i planimètrica.....	16
4.5. Fotografies.....	20
5. CONCLUSIONS.....	24
6. BIBLIOGRAFIA.....	25
7. ANNEX.....	26
7.1. Inventari fotogràfic.....	26

1. INTRODUCCIÓ

1.1. Situació

El poble d'Ullastret es troba situat sobre una petita elevació, a uns 50 m d'altitud snm, que sobresurt de la plana baix empordanesa. Al nord limita amb els municipis de Serra de Daró i Parlavà, a l'est amb els municipis de Fontanilles i Palau Sator, al sud amb els municipis de Forallac i la Bisbal d'Empordà, i a l'oest amb el municipi de Corçà. Per la banda est del turó travessa en sentit nord-sud la carretera que va des de Vulpellac i Canapost fins a Serra de Daró (GI-644) i que constitueix el principal accés a la població. El turó d'Ullastret es troba a uns 900 m del Puig de Sant Andreu, lloc on hi trobem les restes arquitectòniques de la ciutat ibèrica i del *castellum Uellosos* d'època carolíngia. En aquesta zona, al nord-est del municipi, s'hi trobava també l'antic estany d'Ullastret que apareix citat en nombrosa documentació d'època medieval i que fou dessecat entre els anys 1856 i 1886.

El nucli històric, amb una superfície aproximada d'uns 13000 m², es troba envoltat d'una muralla amb un traçat d'uns 400 m que data dels segles XIII-XIV i que conserva deu torres originals, una d'elles de planta circular que data dels segles XV i XVI (Badia, 1977, p. 439). Al seu interior hi trobem l'església parroquial romànica de meitats del segle XI, dedicada a Sant Pere, i un conjunt de cases, a ponent de l'església, que encara conserven el nom genèric el Fort. Aquest topònim ens permet associar aquest sector del poble amb l'antic castell que hauria estat aixecat a l'interior del recinte fortificat.

Als voltants del recinte emmurallat (costats nord, oest i sud) s'hi troba l'eixample del poble iniciat a partir del segle XVI, amb cases de gran valor històric i arquitectònic i amb la presència de la Llotja, espai porticat d'estil gòtic tardà, únic a les terres baix empordaneses.

La intervenció arqueològica s'ha realitzat en un espai públic situat a l'angle sud-oest del recinte fortificat del poble d'Ullastret entre el carrer del Fort i la muralla, amb una superfície de 30 m².

1.2. Notícies històriques¹

A partir dels documents dels segles IX, X i XI, és possible establir algunes qüestions bàsiques sobre l'Ullastret medieval. Així, està clar que la xarxa de poblament – evidentment heretada de l'antiguitat, ni que fos parcialment - era complexa i, a més, va anar variant entre els segles IX i XI. Un precepte carolingi del 834 esmentava un *villarem anticum* anomenat Celsà i una *vilula nova* dita Vellooses *cum castellum*, que Badia (1989, p. 332) identifica amb el castell situat a la zona sacra del poblat ibèric del Puig de Sant Andreu. Un i altre serien veïnats rurals, formats per cases més o menys agrupades que formaven un mateix terme. El panorama esdevé encara més complex quan el 899 un tercer document evocava la *villa* d'Ullastret i els *villaribus* de Vellooses² i Castellar, amb les esglésies de Sant Pere i Sant Joan. És aquesta una notícia important, i no només perquè en ella s'hi reculli per primera vegada el nom d'Ullastret. Ho és perquè evidencia la superioritat d'Ullastret – designat com a *villa* – sobre els altres punts del poblament i, d'altra banda, perquè esmenta les esglésies de Sant Joan i de Sant Pere. És difícil saber què eren i com s'organitzaven físicament aquestes “viles” o “vilars” però una donació del 1018 feia referència a l'alou – possessió nobiliària – d'Ullastret, de Vellooses i d'un també desconegut Tres Mísers “amb les cases, corts, horts ... i amb l'estany que hi ha i amb les esglésies que hi ha”³. I, a més, l'existència de l'església de Sant Pere permet suposar un agrupament més o menys important de cases i cellers al seu voltant. La donació del 1018 és també interessant perquè conté la primera referència a l'estany d'Ullastret i perquè va seguida d'un plet, del mateix any, entre els comtes d'Empúries i els de Barcelona, que evidencia l'interès d'aquests potentats per controlar el lloc i els seus recursos⁴. El plet, finalment, va ser guanyat pel casal barceloní tot i que, al llarg del mateix segle XI, varen ser els comtes d'Empúries els que acabarien consolidant el seu domini a la zona d'Ullastret⁵. A partir del segle XI, la feudalització de la societat

¹ Aquest apartat està extret íntegrament del capítol “Introducció historicodocumental” de l'article *Evidències arqueològiques d'època medieval al nucli històric d'Ullastret* (Codina et al. 2006).

² A partir d'aquest document es deixa d'esmentar el castell de Vellooses. Sembla doncs, que entre els anys 886 i 899 el castell situat a la part alta del Puig de Sant Andreu hauria perdut la seva funcionalitat i hauria quedat desafectat. (Canal et al. 2005, p. 5-13)

³ *Cartoral...*, document 76 (30-VI-1018) (Marquès 1993, p. 169-171).

⁴ *Cartoral...*, document 77 (26-VIII-1018) (Marquès 1993, p. 171-176).

⁵ Ja des del segle IX se situaven els llocs més amunt esmentats al comtat d'Empúries de forma sistemàtica i el comte Ponç I d'Empúries el 1078 es referia a el seu testament a la “*dominicatura*” o domini d'Ullastret (Badia, 1977).

implicarà la reorganització del territori en parròquies i castells, el domini emporità farà d'Ullastret un punt important en la vertebració territorial de la zona del baix Ter. Les parròquies i els castells tenien com a centre, respectivament, una església i un punt fortificat que, normalment esdevenien pols d'atracció de poblament. I tant la parròquia com el castell disposava d'un terme propi on s'exercia l'autoritat – religiosa o feudal – i on es percebien els drets corresponents. El lloc d'Ullastret va esdevenir, precisament, seu de parròquia i de castell – no en va a la documentació del segle XIV la població en el seu conjunt era definida com a “castell d'Ullastret” – i es va beneficiar d'un procés d'agrupament dels habitatges a expenses, possiblement, de tots els veïnats esmentats fins ara – Celsà, Vellooses, Castellar o Tres Mísers – que, a partir de la onzena centúria, varen desaparèixer de la documentació. Les primeres referències documentals, tant a la parròquia de Sant Pere com al castell d'Ullastret són relativament tardanes però no hi ha el menor dubte que, una i altre, havien de tenir uns orígens molt anteriors. Així, la parròquia es documenta per primer cop el 1251 mentre que la primera notícia del “castell d'Ullastret” és del 1225 (Badia 1989, p. 333). A finals del segle XIII, a més, es fa evident que els comtes d'Empúries havien convertit Ullastret en un centre administratiu important dels seus dominis. Hi funcionava una notaria, esmentada ja el 1266⁶, un tribunal o cúria, datat el 1272⁷, així com uns molins i una ferreria, citats els anys 1298 i 1325 però amb l'evidència que, aleshores, ja feia anys que existien⁸. En la gestió dels seus drets, els comtes d'Empúries comptaven amb batlles, sorgits, possiblement, de famílies locals més o menys benestants com els Terrades o els Deixesa. Els primers ja actuaven com a batlles el 1266 i a principis del segle XIV, després de protagonitzar una brillant carrera que els duria a adquirir drets feudals a Fonolleses i a establir-se a la ciutat de Girona, cediren la batllia als Deixesa, més modestos però amb els quals estaven emparentats⁹.

⁶ ADG, Pergamins, Pia Almoïna, Fonolleses, número 41 (21-IV-1266). A principis del segle XIII els documents encara eren redactats pels clergues locals, per exemple a ADG, Pergamins, Pia Almoïna, Fonolleses, sense número (16-VIII-1224); i a finals de la centúria Ullastret compartia notari amb el “castell” de Sant Iscle, per exemple, a ADG, Pergamins, Pia Almoïna, Fonolleses, número 51 (22-VII-1276)

⁷ ADG, Pergamins, Pia Almoïna, Fonolleses, número 44 (17-II-1272)

⁸ Arxiu Històric de Girona (AHG), Notarial, Torroella de Montgrí, vol.1 (28-VIII-1298) i vol.561 (28-VII-1325)

⁹ ADG, Pergamins, Pia Almoïna, Fonolleses, número 41 (21-IV-1266); número 124 (28-IV-1317) i AHG, Notarial, Rupià, vol.469 (9-VI-1311)

Al voltant de l'església parroquial i del castell senyorial i, sens dubte, amb el suport dels mateixos comtes d'Empúries, el nucli d'Ullastret devia anar creixent i les activitats econòmiques dels seus habitants havien de diversificar-se. Aquesta expansió demogràfica i econòmica segurament va marcar la història d'Ullastret dels segles XII i XIII, encara que no sigui fins al final d'aquesta darrera centúria i a les primeres dècades de la catorzena que la documentació no n'aporti testimonis evidents. El 1305, per exemple, l'empenyorament d'un alberg al "castell d'Ullastret" mostra una població emmurallada i atapeïda d'habitatges¹⁰.

1.3. Intervencions Anteriors

L'arqueologia realitzada al nucli del poble d'Ullastret ha estat sempre de caire preventiu, lligada amb obres de reforma, restauració i construcció que d'una manera o altra han afectat l'entorn monumental.

Així doncs les intervencions més antigues foren realitzades per Miquel Oliva i Prat en relació a la restauració de les muralles del nucli històric. El mateix Miquel Oliva i Prat l'any 1965 excavà una sèrie de tombes situades a la banda sud de l'església. Aquestes corresponien a enterraments efectuats en fosses delimitades per lloses.

Durant els mesos de maig-juny de 2004 i febrer-març de 2005 es varen dur a terme diferents excavacions preventives en dos solars contigus, situats a l'interior del poble d'Ullastret, al nord de l'església parroquial, dirigides per Ferran Codina i Gabriel de Prado. En un primer moment es va actuar en un solar propietat del consistori, abans de construir-hi el nou Ajuntament d'Ullastret. Era un solar que amidava 513 m² aproximadament. El projecte, però, només afectà la meitat nord del solar, en una superfície de 226,53 m². La meitat sud va quedar com a espai de circulació. A la part afectada es va realitzar l'extracció de terres amb una màquina excavadora fins a posar al descobert un conjunt d'estructures d'èpoques diverses. Tot seguit es va procedir a la realització de tres sondejos que van permetre establir una

¹⁰ AHG, Notarial, Torroella de Montgrí, vol.555 (21-XII-1305)

estratigrafia que va des d'època altmedieval fins als nostres dies. Un cop finalitzats aquests treballs es va procedir a la realització d'una excavació en extensió en el solar veí. Aquest era propietat d'un particular que tenia projectat la construcció de dos habitatges. El solar amidava 197,84 m². Aquesta excavació va permetre completar i conèixer millor l'estratigrafia i les estructures exhumades en el solar de l'Ajuntament, documentant part del cementiri relacionat amb l'església parroquial primitiva, una edificació altmedieval relacionada amb un conjunt de sitges, estructures baixmedievales molt arrasades també relacionades amb estructures negatives com ara fosses i sitges. Finalment també es documentaren estructures d'època moderna i contemporània molt arrasades les quals no es varen excavar en extensió.

Entre els mesos de gener i febrer de 2008, Didier Joly (Àtics S.L.) realitzà un control i excavació arqueològica en motiu dels treballs de construcció d'una rotonda i un aparcament a la carretera GI.644 al seu pas per Ullastret. Aquests treballs permeteren documentar el fossat est de la muralla en un tram d'uns 45 m de llargada.

L'any 2009, durant el mes de juny, Joaquim Grau Salvà (Àtics S.L.) realitzà una intervenció preventiva en un solar situat entre el carrer del Fort, núm. 10 i el carrer de les Escoles Velles, en motiu de la projecció d'una edificació de nova planta. Aquesta intervenció va permetre documentar 4 fases d'ocupació que van des d'època altmedieval (segles XI-XIII) fins a època contemporània.

L'Any 2010 es realitzà un nou control arqueològic dins el nucli històric, en el solar anomenat el vell transformador, on s'havia previst una actuació de pavimentació i adequació de l'espai per a ús públic. El solar tenia una superfície de 47 m² i es trobava situat al quadrant sud-oest del nucli antic. La remodelació de l'entorn va posar al descobert un tram de 10,80 m de la muralla del segle XIII amb 12 espitlleres, a l'interior de les quals es va recollir material que data l'amortització d'aquesta muralla a finals del segle XIII o inicis del segle XIV, moment en el qual es reformà la muralla amb la construcció d'un nou mur atalussat amb un fort pendent que s'adossa a l'exterior de la muralla a mode d'escarpa. El 2011 es realitzà un control arqueològic en el consultori mèdic del

poble, situat a l'extrem nord del nucli antic, on els resultats foren negatius. Aquestes dues darreres intervencions varen estar dirigides per Gabriel de Prado, Ferran Codina i Aurora Martín.

L'any 2012 es realitzaren dues intervencions més sota la direcció de Ferran Codina i Falgàs. Un control arqueològic de la remodelació de l'entorn monumental del nucli històric d'Ullastret. Durant aquestes obres es pogueren documentar diversos trams del fossat que envoltava el recinte fortificat en els carrers Valls, Hospital i Plaça de la Llotja, així com un seguit d'estructures baixmedievales i modernes. El mateix any es realitzà una excavació preventiva a la finca situada al carrer de la Rectoria núm. 1. La intervenció va permetre documentar una part del cementiri parroquial amb dues fases d'ús, sempre viculades amb enterraments infantils. La datació per radiocarboni d'un dels enterraments va permetre situar la fase més antiga del cementiri entre dinals del segle IX i inicis del segle X dC.

El mes de setembre de 2014 Ferran Codina realitzà un nou control arqueològic a les obres de remodelació de la façana de la finca situada al carrer de la Rectoria núm. 4, que dóna a la Plaça Garbina i del rebaix de l'interior de l'edifici de 40 cm. En aquest cas els treballs no afectaren cap estructura arqueològica.

Finalment, Joaquim Grau Salvà durant el mes de gener de 2015 realitzà una segona intervenció preventiva al solar situat al carrer el Fort núm. 10, en motiu de la construcció d'un nou habitatge. En aquesta intervenció es documentaren construccions baix-medievales / modernes enderrocades al segle XVII, dues sitges obliterades al segle XV i un enterrament situat a l'angle nord-oest del solar situat a 40 m de distància respecte la façana de l'església parroquial. L'absència d'aixovar i d'estratigrafia datable no ha permès establir la cronologia de l'enterrament.

2. MOTIVACIÓ I OBJECTIUS

L'Ajuntament d'Ullastret, promotor de l'obra amb el NIF P-1721800-T, ha elaborat un projecte de recuperació puntual de la muralla i l'espai públic situat al carrer del Fort- Ullastret, redactat per l'arquitecte municipal d'Ullastret Josep Hidalgo Garcia. Atès que aquest espai es troba emplaçat al conjunt històric d'Ullastret (Declarat BCIN per la resolució de 27/02/81, publicada al BOE de 11/04/81, núm. Inv. 1913-CH), i que afecta la muralla d'Ullastret, declarada BCIN en la categoria de monument històric, pel Decret de 22/04/49, publicat al BOE de 05/05/49, núm. inv. 1072-MH, el promotor va presentar el projecte a la Comissió Territorial del Patrimoni Cultural de Girona per l'aprovació d'aquest (EXP106/15).

En aquest projecte es preveuen tres actuacions:

- Restitució d'un tram de la muralla
- Pavimentació de l'espai públic situat a nivell superior de la muralla i que forma part del carrer Fort amb obra vista ceràmica manual col·locat de cantell de característiques similars al col·locat en el mateix carrer Fort.
- La reparació dels espais balmats al costat intern del mur de la muralla situat al mateix carrer Fort i a tocar amb l'edifici de les escoles velles on ha perdut secció.

En resposta a aquesta petició, la Comissió Territorial del Patrimoni Cultural de Girona, en la sessió que va tenir lloc el dia 05/06/2015, acordà per unanimitat aprovar el Projecte de recuperació puntual de la muralla i l'espai públic situat al carrer del Fort d'Ullastret, en allò que fa referència a les següents actuacions: pavimentació de l'espai públic, situat a nivell superior de la muralla i que forma part del carrer Fort, i reparació dels espais balmats, al costat intern del mur de la muralla situat al mateix carrer Fort, per entendre que són respectuoses amb les característiques del bé protegit. L'actuació prevista al tram de muralla **resta condicionada** al resultat d'una intervenció d'excavació en extensió realitzada per la part posterior de la muralla i a un estudi de paraments, que permeti determinar la presència o no de la muralla i la seva datació.

3. PROGRAMA DELS TREBALLS REALITZATS I METODOLOGIA

L'objectiu de la intervenció era el de determinar si es conservava un tram de la muralla del segle XIII en l'espai públic situat al carrer del Fort. Així doncs, en aquest indret s'ha realitzat un sondeig arqueològic de 5 m² amb mitjans mecànics.

A nivell metodològic en el transcurs de l'obertura del sondeig arqueològic s'ha realitzat un registre de les Unitats Estratigràfiques documentades i, un registre documental gràfic de l'actuació. El registre estratigràfic i fotogràfic s'ha realitzat seguint el sistema fins ara aplicat en les darreres intervencions efectuades en el nucli històric. D'aquesta manera s'ha continuat amb la numeració correlativa de fets. La zona afectada correspon al número 12 i les sigles que identifiquen aquesta intervenció són EF'15.

La zona és l'àrea dotada d'unes característiques que la converteixen en un conjunt d'elements i estructures arqueològiques que en permeten un estudi individualitzat. Dintre de cada zona s'individualitzen les unitats estratigràfiques numerades correlativament de l'1 al 999. Cada unitat estratigràfica es numera amb quatre xifres, la primera de les quals és el número de zona. Les zones es poden modificar quan, a mesura que avança l'excavació en profunditat, es detecten canvis d'orientació, noves distribucions o qualsevol altra variació arquitectònica.

El sectors són les divisions de la zona encaminades a facilitar-ne l'excavació. Poden ésser una habitació o part de la mateixa, o qualsevol altre espai que hom consideri adient d'individualitzar. Dintre de cada zona es numeren de l'1 a n.

Les unitats estratigràfiques o UE, que es prenen com a unitats d'excavació i d'enregistrament, s'han dividit en dos tipus, positives i negatives. Els fets, conjunts d'UE que formen un tot estructurat de manera voluntària, susceptibles d'ésser individualitzats i estudiats, tenen una numeració per a cada tipus de fet

els quals estan identificats per sigles: M= mur, OB= porta, finestra, FO= forat de pal, FS= fossa, CN= canal, E= enterrament, ES= estructura indefinida, ESC = escala ...

La documentació planimètrica es realitza en plantes de detall dibuixades a escala 1:20, i la planta general es realitza mitjançant un taquímetre (estació total).

Les seccions que recullen les seqüències estratigràfiques es realitzen a escala 1:20 i 1:50 segons les dimensions de l'espai que es reflecteix.

La documentació gràfica es realitza amb fotografies digitals. Els inventaris fotogràfics recullen el número d'inventari de la fotografia, la zona i el sector, el punt cardinal des del que es pren la fotografia, la descripció general i els números d'Unitat Estratigràfica i de fet.

El registre de material arqueològic es realitza per als materials de cada UE de manera separada, i es fa després del rentat i de la tria tipològica, que permet establir conjunts de materials. L'inventari del material identifica la categoria, el nombre de fragments totals de cada una, el nombre de vores, de nanses, de fons i de fragments informes.

4. DESCRIPCIÓ I ESTUDI DEL REGISTRE ESTRATIGRÀFIC I DE LES TROBALLES MOBLES I IMMOBLES

4.1. Descripció estratigràfica

El sondeig s'ha obert a l'extrem sud-oest de l'espai públic situat a la banda sud-oest del recinte murallat i que delimita amb el carrer del Fort. Aquest espai a la banda sud-oest està delimitat per el mur M-115 de la muralla del segle XIV i que es conserva en una alçada de 2 m. Sobre aquest mur hi ha aixecat un mur de pedra seca, M-201, modern i que té una alçada aproximada de 0,5 m. Per sobre d'aquest hi ha un tercer mur, també fet de pedra seca que mesura 1,6 m d'alçada i que fa de mur de contenció del terraplè que conforma l'espai públic. Al sud-est aquest espai està delimitat per un mur, M-203, amb la part inferior amb les pedres lligades amb morter i la part superior continuat amb pedra seca i que també fa de contenció del terraplè de l'espai públic. A l'angle nord-est hi ha un pou, PO-204, amb la part superior de forma circular i l'espai intern de planta quadrada. Per la banda nord-est l'espai està delimitat per un mur baix, M-205, lligat amb morter, el qual sembla que fou construït durant les reformes d'adequació del nucli històric dels anys 70-80 del segle XX. Finalment, a la banda nord-oest l'espai està delimitat per una construcció que s'adossa contra la cara interna de la muralla.

El sondeig realitzat mesurava 2,5 m de llargada (sud-oest / nord-est) i 2 m d'amplada (nord-oest / sud-est) i s'ha arribat a una fondària màxima de 1,60 m. En aquest sondeig només s'han documentat 2 unitats estratigràfiques.

UE 12001: Capa de 25-35 cm de gruix formada per una terra homogènia de color marró-gris, neta, sense presència de material arqueològic, que segellava la capa inferior.

UE 12002: Gran abocament de runes i deixalles. S'ha documentat en una potència de 1,30 m. Estava format per terra marró, pedres abocades, fragments d'obra (blocs formats per rajols massissos) i material de rebuig modern: ampolles de vidre, recipients ceràmics, plàstics, ferros etc.

4.2. Inventari d'unitats estratigràfiques

Inventari UE

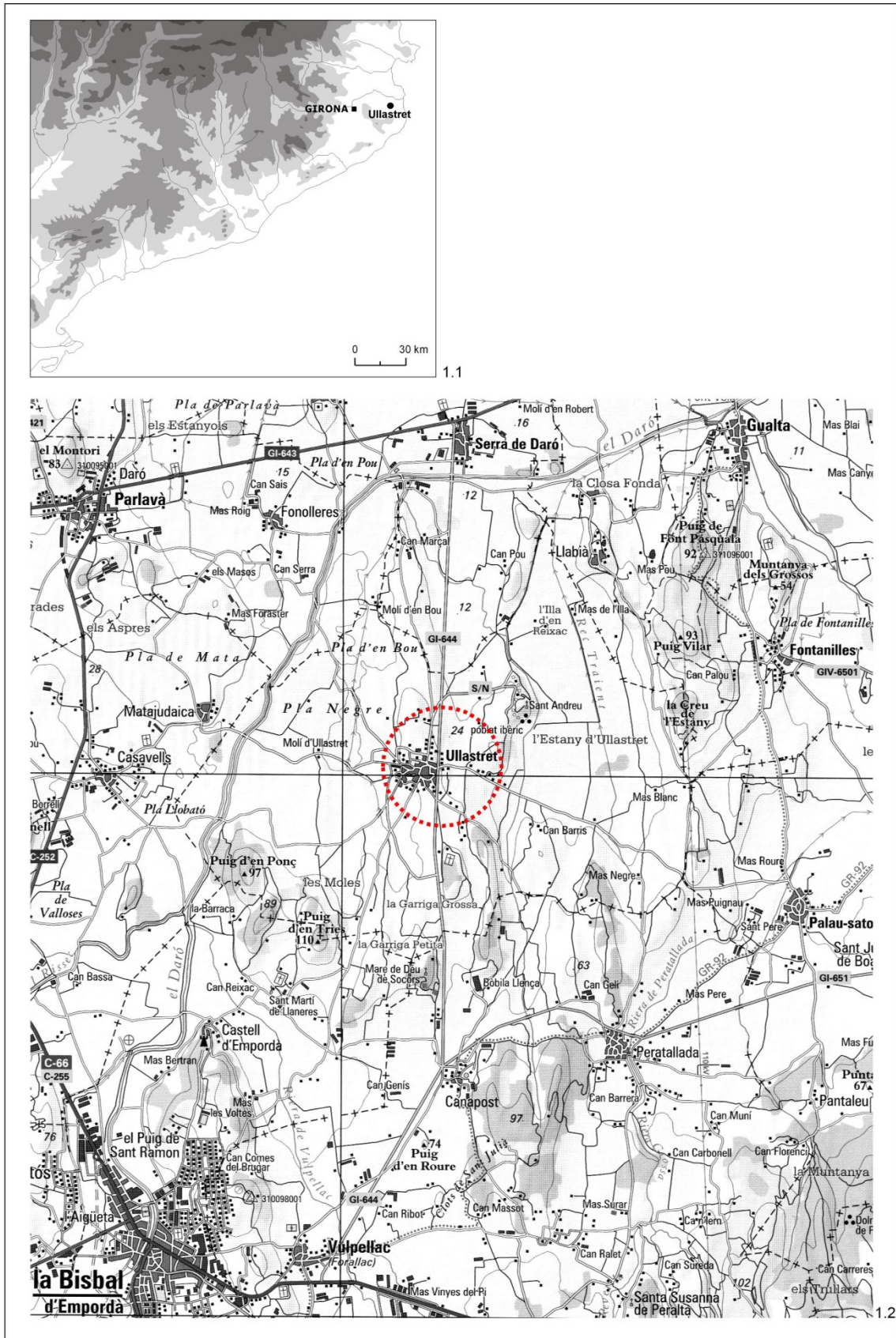
UE	Situació	Descripció
12001	sondeig 1	Capa superficial que segellava la UE 12002
12002	sondeig 1	Potent capa sota superficial formada per abocament de runes i deixalles

4.3. Inventari de fets

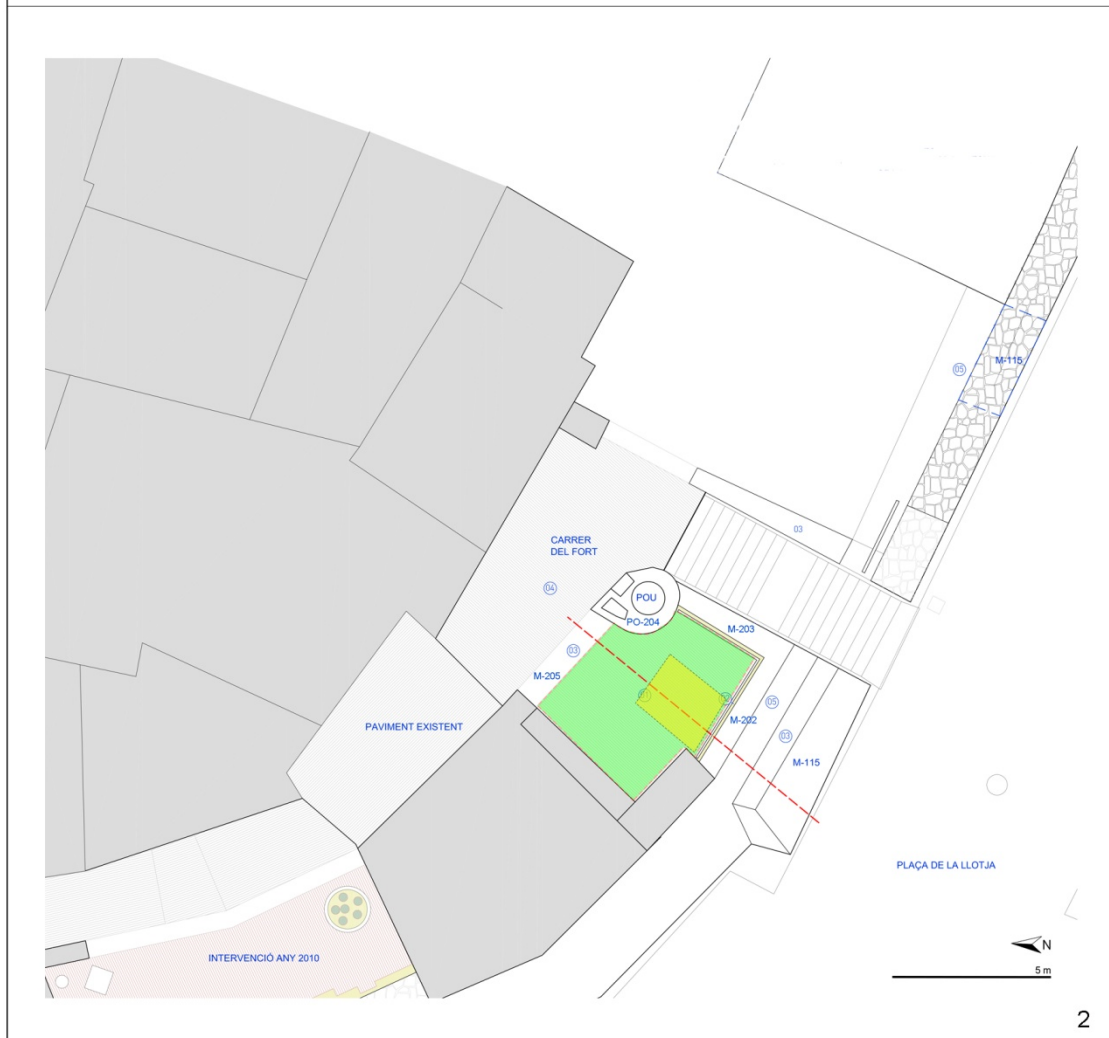
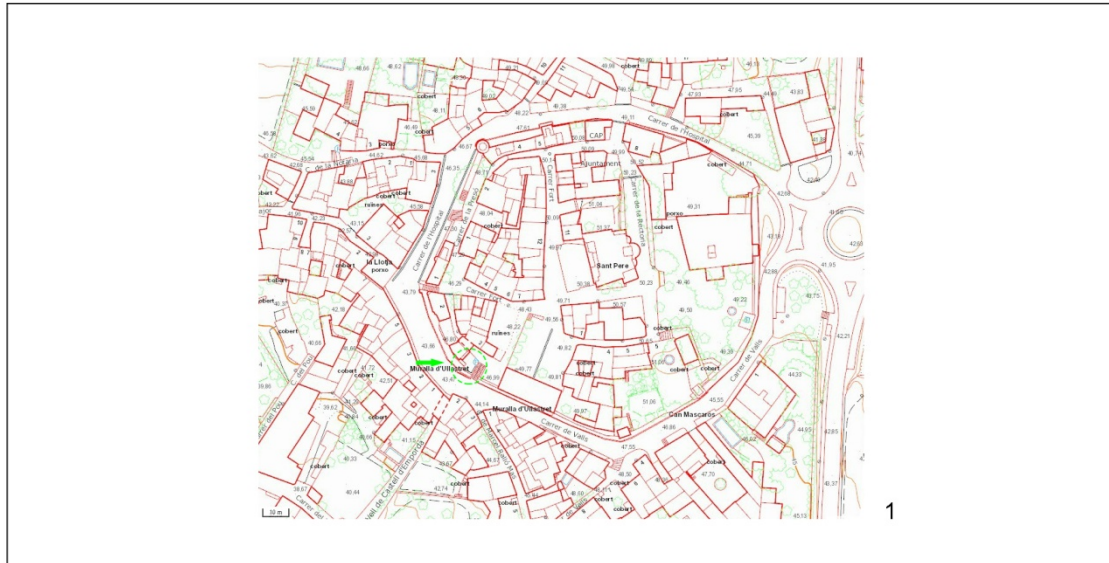
Inventari FETS

Nom	Núm.	Situació	Definició
M	115	Muralla	Mur atal·lussat del segle XIV que reforça la muralla del s.XIII
M	201	Muralla	Mur de pedra seca aixecat sobre la base del mur M-115
M	202	EF'15	Mur de pedra seca construït sobre el mur M-201
M	203	EF'15	Mur que delimita l'espai públic per la banda sud-est
PO	204	EF'15	Pou situat dins l'espai públic
M	205	EF'15	Mur baix que separa l'espai públic del carrer el Fort

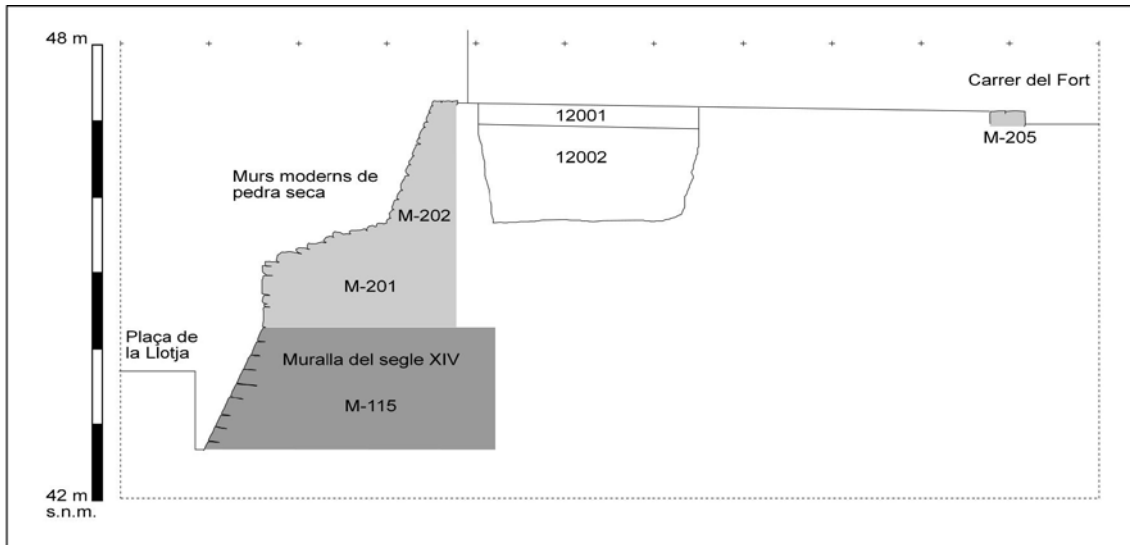
4.4. Documentació topogràfica i planimètrica

1.1 Mapa de situació d'Ullastret a Catalunya. 1.2 Situació d'Ullastret al Mapa comarcal de Catalunya 1:50000 de l'ICC.

2.1 Situació de l'espai públic on s'ha efectuat la intervenció arqueològica dins el plànol topogràfic del nucli històric del poble d'Ullastret (ICGC). 2.2 Situació del sondeig arqueològic i de la secció estratigràfica dins la planta detallada de l'espai on s'ha realitzat la intervenció arqueològica (Planimetria base: Ajuntament d'Ullastret).

3. Secció sud-oest / nord-est de l'espai públic afectat per la intervenció arqueològica.

4.5. Fotografies

1. Vista general de la façana sud-oest de la muralla d'Ullastret.

2. Detall de l'angle sud del recinte fortificat.

3. Detall de l'espai on s'ha efectuat el sondeig arqueològic vist des del costat nord-est.

4. Detall de l'espai on s'ha efectuat el sondeig vist des del sud-est.

5. Detall de l'interior del sondeig un cop finalitzat. Es poden observar les dues unitats estratigràfiques documentades. Vist des del nord-est.

6. Detall de l'interior del sondeig un cop finalitzat. Es poden observar les dues unitats estratigràfiques documentades. Vist des del nord-est.

5. CONCLUSIONS

La realització del sondeig efectuat dins l'espai públic, seguint la resolució de la comissió de patrimoni del dia 05/06/2015, tenia l'objectiu de constatar la presència o no de la muralla i establir la seva datació. Com s'ha pogut veure, els resultats d'aquest sondeig no han permès documentar la presència de la muralla del segle XIII, almenys en una fondària de 1,60 m respecte la cota actual de l'espai públic, que coincideix amb la base del mur M-202. Per qüestions tècniques i manca d'espai el sondeig no es va poder continuar en profunditat.

Aquests resultats, però, no són de cap manera concloents, simplement s'ha pogut descartar que la muralla del segle XIII, ben documentada en l'espai del Vell Transformador (Codina, Martín, Prado 2012), o no es conserva en alçada, o en aquest punt hi havia la presència d'una estructura diferent, com ara una torre.

Ara com ara doncs, es plantegen dues possibilitats: que la muralla del segle XIII es conservi en una cota més baixa, possiblement a la mateixa cota en la que es conserva la muralla del segle XIV, M-115; o que en aquest punt hi hagués hagut una torre que funcionaria amb la muralla del segle XIII i que per tant el traçat longitudinal de la muralla quedaria interromput. Tot i així, si es conservés amb alçada, amb el sondeig s'hauria documentat algun dels murs d'aquesta estructura, per la qual cosa fa pensar que també hauria estat enderrocada, i si es conserva ha de ser a una cota inferior a la fondària del sondeig.

És recomanable doncs, que durant els treballs d'adequació d'aquest punt de la muralla, (desmuntat dels murs de pedra seca M-201 i M-202) es realitzi un control arqueològic per tal de poder determinar fins a quin punt es conserva la muralla del segle XIII.

6. BIBLIOGRAFIA

BADIA, J. 1989, Ullastret, *Catalunya Romànica*, VIII, *l'Empordà*, I, Barcelona, Enciclopèdia Catalana, 332-340.

CODINA, F., COROMINA, N. 2014, Intervenció al número 1 del carrer de la Rectoria d'Ullastret (Baix Empordà), *Dotzenes Jornades d'Arqueologia de les Comarques de Girona*, Besalú, juny de 2014, 329-332.

CODINA, F., MARGALL, J., PRADO, G. de 2006, Intervencions arqueològiques al nucli històric d'Ullastret, *Vuitenes jornades d'arqueologia de les comarques de Girona*, Roses, octubre de 2006, volum II, 427-433.

CODINA, F., MARGALL, J., PRADO, G. de, SOLDEVILA, X. 2006, Evidències arqueològiques d'època medieval al nucli històric d'Ullastret, *Estudis del Baix Empordà*, 25, Institut d'Estudis del Baix Empordà, 33-65.

CODINA, F., MARTIN, A., PRADO, G. de 2012, Intervencions arqueològiques preventives al nucli històric del poble d'Ullastret (Baix Empordà), *Onzenes Jornades d'Arqueologia de les Comarques de Girona*, Girona 15-16 de juny de 2012, 493-496.

7. ANNEX

7.1. Inventari fotogràfic

Inventari FOTOGRAFIA

Núm. Fotog. 1	Tipus Digital	Vist de sud-est	FET UE
Situació / Àmbit zona 12		Tema vista general de l'espai públic on s'ha efectuat el sondeig arqueològic	
Núm. Fotog. 2	Tipus Digital	Vist de nord-est	FET UE
Situació / Àmbit zona 12		Tema vista general de l'espai públic on s'ha efectuat el sondeig arqueològic	
Núm. Fotog. 3	Tipus Digital	Vist de sud-oest	FET UE 12002
Situació / Àmbit zona 12		Tema detall de l'interior del sondeig un cop finalitzat	
Núm. Fotog. 4	Tipus Digital	Vist de nord-est	FET UE 12002
Situació / Àmbit zona 12		Tema detall de l'interior del sondeig un cop finalitzat	